

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Mevzuat Genel Müdürlüğü

100
TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN YÜZÜNCÜ YILI
7/14327

Sayı : E-56020453-610-947-3871/5608
Konu : Yazılı soru önergesi

17.09.2024

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı ifadeli, 31/07/2024 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1467248 sayılı yazı.

İlgi yazınız ekinde alınan, Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu tarafından Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/14327 Esas Nolu soru önergesine ilişkin, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99. maddesi uyarınca hazırlanan cevap ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Yılmaz TUNÇ
Bakan

EK:
Soru önergesi cevabı (1 adet)

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Mevzuat Genel Müdürlüğü

Sayı : E-56020453-610-947-3870/5607

Konu : Yazılı soru önergesi

17/09/2024

Sayın Ömer Faruk GERGERLİOĞLU
Kocaeli Milletvekili
TBMM

Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/14327 Esas Nolu soru önergesinin cevabı aşağıda sunulmuştur.

I- Ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutuklulara karşı kötü muamele vakalarının yaşanmaması ve bu tür şikâyet sebeplerinin ortadan kaldırılması için mevzuatımızda köklü değişiklikler yapılmıştır.

Bu çerçevede, ceza infaz kurumları; yargı denetimi kapsamında 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu ile oluşturulan infaz hâkimleri; idari denetim kapsamında Adalet Bakanlığı müfettişleri ile Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü hâkim ve kontrolörleri; sivil toplum kuruluşlarının denetimi kapsamında 4681 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulları Kanunu hükümleri gereğince oluşturulan izleme kurulları; idari özerkliğe sahip kurumların denetimi kapsamında 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu uyarınca kurulan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu; parlamento denetimi kapsamında Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu ya da araştırma komisyonlarının başkan ve üyeleri; uluslararası denetim kapsamında Avrupa İşkencenin Önlenmesi Sözleşmesi gereğince Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi tarafından denetlenmesinin yanı sıra, Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiserliği ve Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklamalar Çalışma Grubu tarafından denetlenmektedir.

Ayrıca, Birleşmiş Milletler İşkenceye Karşı Sözleşmeye Ek İhtiyari Protokolü (OPCAT), 27/10/2011 tarihinde Ülkemiz bakımından yürürlüğe girmiştir. Bilindiği üzere, Ek Protokol çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı gözaltı merkezleri ve ceza infaz kurumlarına Ek Protokolde belirtilen denetleme organınca ziyaretler düzenlenebilecektir.

Ceza infaz kurumları, yukarıda belirtilen hem ulusal hem de uluslararası bağımsız kuruluşlar tarafından düzenli aralıklarla haberli ve habersiz olarak ziyaret edilmekte, hükümlü ve tutukluların sağlık ve yaşam koşulları, iç güvenlik, sevk ve nakil işlemleriyle ilgili aksaklık ve eksiklikler yetkili mercilere bildirilmektedir.

Hükümlü ve tutuklular veya sivil toplum örgütleri, resmî ya da özel insan hakları kuruluşları tarafından yapılan başvurular titizlikle incelenmekte, adli ve idarî yönden yapılan soruşturmalar sonucunda kusur ve ihmali olan görevliler hakkında yasal gereğine tevessül edilmektedir.

II- A) 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun "Hükümlüyü ziyaret" kenar başlıklı 83. maddesinin birinci fıkrasında hükümlünün, belgelendirilmesi koşuluyla eşi, üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımları ile vasisi veya kayyımı tarafından haftada bir kez ve ayrıca kuruma kabullerinde, zorunlu hâller dışında bir daha değiştirilmemek üzere, ad ve adreslerini bildirdiği en fazla üç kişi tarafından, yarım saatten az ve bir buçuk saatten fazla olmamak üzere çalışma saatleri içinde ziyaret

edilebileceği, çocuk hükümlüler için ziyaret süresinin bir saatten az, üç saatten fazla olmamak üzere belirleneceği; ikinci fıkrasında, birinci fıkrada belirtilenler dışındaki kimselerin ziyaretine Cumhuriyet başsavcılığı tarafından yazılı olarak izin verilebileceği; üçüncü fıkrasında görüşlerin, koşul ve süreleri Adalet Bakanlığınca hazırlanan yönetmelikle kapalı ve açık olmak üzere iki biçimde yaptırılacağı hükümlerine yer verildiği malûmlardır.

B) Ceza infaz kurumlarında barındırılan hükümlü ve tutuklulara yaptırılan açık ve kapalı görüşler; 5275 sayılı Kanunun 83. maddesi, 28/3/2020 tarihli ve 2324 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile yürürlüğe konulan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmeliğin "Ziyaret ve ziyaret yeri" kenar başlıklı 108. maddesi ile hükümlü ve tutukluların ziyaretlerine ilişkin usul ve esasların ayrıntılı olarak düzenlendiği Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik hükümleri doğrultusunda gerçekleştirilmektedir.

III- A) 5275 sayılı Kanunun, "Öğretimden yararlanma" kenar başlıklı 76. maddesinin birinci fıkrasında, açık ceza infaz kurumları ile çocuk eğitimevlerinde bulunan hükümlülerin örgün ve yaygın, kapalı ceza infaz kurumunda bulunan hükümlülerin ise yaygın öğretimden yararlanmalarının sağlanacağı,

B) "Genç ve Yetişkin Hükümlü ve Tutukluların Eğitim ve İyileştirilme İşlemleri ve Diğer Hükümler" konulu, 27/07/2007 tarihli ve 46/1 Nolu Genelgenin "Eğitim-Öğretim Çalışmaları" başlıklı Dördüncü Bölümünün "F-Yüksek Öğretim Çalışmaları" başlıklı alt bölümünün (1) numaralı fıkrasında, herhangi bir yüksek öğretim kurumuna devam ederken tutuklanan veya hüküm giyen öğrencilerin ya da ceza infaz kurumundayken üniversite sınavını kazanan hükümlü ve tutukluların kapalı ceza infaz kurumlarından, okullarının kabul etmesi durumunda, dış güvenlik görevlisi muhafazasında; açık ceza infaz kurumlarından ise iç güvenlik görevlisi nezaretinde ara, yıl sonu, bütünleme ve mazeret sınavlarına katılmalarının sağlanacağı; (4) numaralı fıkrasında, açık ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlülerin, kurumla aynı büyükşehir belediyesi veya belediye sınırları içinde olan herhangi bir yüksek öğretim kurumunda okuma hakkını kazandıklarında, okullarının kabul etmesi halinde, talepleri doğrultusunda, okullarına devam etmeleri ve örgün eğitimden yararlanmalarının sağlanacağı,

Hükümlerine yer verildiği malûmlardır.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri uyarınca kapalı ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutukluların yaygın; açık ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlülerin ise örgün ve yaygın eğitimden yararlanma imkânı bulunmaktadır. Kapalı ceza infaz kurumunda bulunan ve istisna kapsamına girmeyen hükümlülerin örgün eğitimlerine ilişkin olarak, okullarının kabul etmesi hâlinde bu hükümlüler ara, yıl sonu ve bütünleme sınavlarına katılabilmektedir.

Ceza infaz kurumlarında barındırılan çocukların öğrenim haklarına ilişkin düzenlemeler mevzuat çerçevesinde yürütülmektedir. Çocuklar, kuruma kabul edildikleri andan itibaren, ceza infaz kurumları eğitim birimlerinde görev yapan kurum öğretmenleri tarafından eğitsel olarak değerlendirilmekte ve uygun olan eğitim programlarına yönlendirilmektedir.

Kadın, erkek veya çocuk ayrımı gözetilmeksizin tüm hükümlü ve tutukluların okuma-yazma, açık öğretim ortaokulu, açık öğretim lisesi, açık öğretim fakültesi, meslek yüksek okulu, fakülte, yüksek lisans ve doktora eğitimlerini sürdürmeleri mevzuat çerçevesinde sağlanmaktadır.

Ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutukluların salıverilme sonrasında

yaşamlarını sürdürecekleri bilgi ve becerileri kazanmaları ve topluma uyumları için çeşitli eğitim ve iyileştirme faaliyetleri de yürütülmektedir.

IV- A) 28/3/2020 tarihli ve 2324 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile yürürlüğe konulan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmeliğin "Psiko-sosyal yardım servisi" kenar başlıklı 12. maddesinin birinci fıkrasında; psiko-sosyal yardım servisinin, personel ve hükümlülerin ruh ve beden sağlığı ve bütünlüğüne ilişkin koruyucu, geliştirici programları araştıran, uygulayan ve gerektiğinde tedavi sürecine katılarak psikolojik destek ve müdahalede bulunan, ayrıca hükümlülerin bireysel özelliklerini, yaşam koşullarını ve suç işleme nedenlerini belirleyerek bireysel gelişmelerine yardımcı olan, kurum yaşamına uyumlarını ve toplumsal yaşamla uyumlaşmalarını sağlayan ve bireyin yeniden suç işlemesini engelleyecek önlemleri alan ve bu amaçla gerektiğinde kurum en üst amirinin bilgisi dahilinde, aileler ve sosyal çevreyle görüşme yapan servis olduğu, psiko-sosyal yardım servisinde, psikolog, sosyal çalışmacı, sosyolog ve çocuk gelişimi uzmanının görev yapacağı; ikinci fıkrasında, bu servisin, iyileştirme programları kapsamında spor alanları, çok amaçlı salon, kütüphane ve iş atölyelerinden yararlanma, meslek edinme kursları gibi faaliyetlere katılabilecek durumdaki hükümlüler ile kurumun iç hizmetlerinde çalıştırılacak hükümlüleri belirleyerek idare ve gözlem kuruluna sunma görevi bulunduğu hükümlerine yer verildiği malûmlardır.

B) Ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutukluların, kuruma kabul edildiği andan salıverilme sürecine kadar risk-ihtiyaç-uygunluk modeli doğrultusunda değerlendirilmesi ve ruh sağlığı hizmetlerinin etkin kanıta dayalı standart uygulamaları içermesine ilişkin olarak Bakanlığımız Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü tarafından, Yapılandırılmış Ruhsal Değerlendirme ve Müdahale Programı (YARDM) geliştirilmiştir. YARDM programı kapsamında geliştirilen Ruhsal Sorunlara Bireysel Müdahale Uygulama Rehberi ile ilgili ceza infaz kurumlarında görevli uzmanlara yönelik eğitimler düzenlenmiş ve ceza infaz kurumlarında en sık karşılaşılan ruhsal ve davranışsal sorunlara yönelik bireysel müdahale programı ile ilgili bilgiler aktarılmıştır.

Aynı zamanda, program kapsamında geliştirilen ve her gelen hükümlü ve tutukluya üç gün içinde doldurtulan tarama değerlendirme formları ile desteklenen sistem, üç aşamadan oluşmaktadır. Sistem öncelikle kurum kabul memuru, sonra psiko-sosyal serviste görevli infaz ve koruma memuru ve en son psiko-sosyal servis uzmanının, Araştırma ve Değerlendirme Formunu (ARDEF) doldurmasıyla döngüyü oluşturmakta ve sonucunda her hükümlü ve tutuklu için ihtiyaç ve risklerine yönelik olarak müdahale programları uygulanmaktadır.

V- Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmeliğin "Elektrikli eşyalar" kenar başlıklı 9. maddesinin birinci fıkrasında, koğu, oda ve eklentilerinde, kurumun elektrik tesisatı, fiziki koşulları ile odanın mevcudu dikkate alınmak suretiyle, kantinden temin edilen; HDMI/SCART/USB ve benzeri veri depolama veya aktarma girişi olmayan, dâhili uydu alıcısı ve bilgisayar sistemi ile tümleşik özelliği bulunmayan televizyon ile buzdolabı, saç kurutma makinesi, idare tarafından uygun görülecek sayıda elektrikli su ısıtıcısı ve iklim koşulları da dikkate alınarak vantilatör bulundurulmasına izin verilebileceği; ikinci fıkrasında, çocuk ve kadın hükümlülerin bulunduğu odalarda çamaşır makinesi ve kurutma makinesi bulundurulmasına izin verilebileceği; üçüncü fıkrasında, her hükümlünün, kurum kantininden satın almak kaydıyla bir adet sadece FM banlı, USB ve benzeri veri depolama, aktarma özelliği olmayan kulaklıklılı küçük el radyosu bulundurulabileceği; dördüncü fıkrasında, oda sistemine geçmemiş kurumlarda veya kurum idaresince uygun görülen hallerde elektrik tesisatı, fiziki koşulları ile

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Mevzuat Genel Müdürlüğü

odanın mevcudu dikkate alınmak suretiyle en fazla iki adet buzdolabı bulundurulmasına izin verilebileceği,

Hükümlerine yer verildiği malûmlardır.

VI- Mahpuslara Muameleye Dair Birleşmiş Milletler Asgari Standart Kuralları ve Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin Ceza İnfaz Alanındaki Tavsiye Kararlarında belirtilmiş olan minimum ceza infaz kurumu standartları dikkate alınarak, 2000 yılından itibaren ceza infaz sistemimizde reform niteliğinde çalışmalar yapılmaktadır. Özellikle ceza infaz kurumlarının fizikî yapısı ve hükümlü rehabilitasyonu alanında çağdaş standartlar yakalanmıştır. Bu çerçevede, Birleşmiş Milletler ve Avrupa Konseyi tarafından ortaya konulan minimum ceza infaz kurumu standartlarına uygun nitelikte kurumların inşa edilerek hizmete açılması; fiziki olarak ekonomik ömrünü dolduran ve yeterli eğitim ve iyileştirme çalışmalarına elverişli durumda bulunmayan kurumların da kapatılması öngörülmüştür.

VII- İşlendiği iddia edilen bir suçla ilgili delillerin takdiri ve olayın vasıflandırılması da dâhil olmak üzere, soruşturma başlatılması, koruma tedbirlerine başvurulması ve sonucuna göre kamu davası açılmasında tüm yetki ve sorumluluk yargı mercilerine aittir. Bununla birlikte açılan davalara ilişkin yapılan yargılamalar, Anayasanın 9. ve 138. maddelerindeki yetki ve teminata dayalı olarak görev yapan bağımsız ve tarafsız mahkemelerce sürdürülüp sonuçlandırılmaktadır.

VIII- Bakırköy Cumhuriyet Başsavcılığıyla yapılan yazışmaya verilen 09/08/2024 tarihli cevapta;

A) Soru önergesinde adı geçen tutuklunun Bakırköy Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda barındırıldığı, tutuklunun okulu ve sınavlarına ilişkin olarak Kurum idaresine iletmiş olduğu herhangi bir başvurusunun bulunmadığı,

B) Tutuklunun Kurum psiko-sosyal servisine yazmış olduğu dilekçe neticesinde değerlendirme görüşmesi yapıldığı, bu hususta herhangi bir sorun yaşanmadığı,

C) Tutuklu hakkında yürütülen soruşturma neticesinde açılan kamu davasının devam ettiği,

Ç) Kurumda 10/01/2024 tarihinden itibaren 14 kez ilaçlama işleminin yapıldığı,

D) Kurum kantininde mevzuat gereğince hükümlü ve tutukluların talep etmeleri üzerine her oda için 4 vantilatör satışının gerçekleştirildiği,

E) Kurumda tüm iş ve işlemlerin mevzuat hükümlerine uygun olarak yürütüldüğü,

F) Soru önergesinde belirtilen aksi yöndeki iddiaların gerçeği yansıtmadığı,

Bildirilmiştir.

Bilgilerinize sunulur.

Yılmaz TUNÇ
Bakan

